

Handelsministeren (Erling Jensen): Hermed har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om egnsudvikling.

Siden folketinget i 1958 gennemførte den første egnsudviklingslov, har folketinget flere gange beskæftiget sig med denne lovgivning, som er blevet ændret 1962, 1967, og 1969. De enkelte love har således ikke haft nogen lang levetid, og det lovforslag, der fremsættes i dag, afviger meget væsentligt fra loven i 1958.

Det er vel ikke helt forkert, når man betegner 1958-loven som en forsøgslovgivning, hvor man af flere grunde gik forsigtigt til værks.

Først og fremmest var der tale om et lovgivningsområde angående problemer, som man først for alvor var begyndt at erkende, men som i slutningen af 50-erne fremtrådte med en sådan styrke, at de måtte fremkalde politisk interesse og politisk initiativ.

Denne usikkerhed over for problemernes natur og midlerne til deres løsning har ganske givet præget lovgivningsarbejdet og har vel dybest set også været årsagen til, at man på daværende tidspunkt og i nogle år derefter ikke kunne opnå enighed i tinget om en lovgivning som den pågældende.

Jeg skal ikke uddybe dette forhold, men blot nøjes med at konstatere — en konstatering, som jeg håber fortsat er rigtig — at der i folketinget ved behandlingen af ændringsforslaget i 1969 var bred, principiel tilslutning til en lovgivning med et sigte, som det er formuleret i den nugældende egnsudviklingslovs § 1, en formulering, som uændret går igen i forslaget.

Det fremherskende træk i lovændringerne siden 1958 er, at der er tilstræbt en begrænsning af de områder af landet, inden for hvilke egnsudviklingslovens bistandsordninger kan finde anvendelse, samt at disse ordninger gradvis er blevet udbygget og forstærket. Det lovforslag, der nu forelægges, opretholder princippet om en geografisk afgrænsning af egnsudviklingsområderne, men tilstræber en udbygning og forstærkning af det, man kan kalde egnsudviklingslovens virkemidler.

I overvejelserne herom har jeg lagt vægt på at tilvejebringe økonomiske bistandsordninger, som yderligere kan appellere til erhvervslivet. Egnudviklingsloven er ikke

kun en lovgivning, som tager sigte på at skabe beskæftigelse og forstærke den økonomiske aktivitet i de egne af landet, som har høj ledighed og ikke økonomisk kan følge med det øvrige samfund, men har i allerhøjeste grad en side, der henvender sig til erhvervslivet, og som sigter på at bringe de uudnyttede samfundsmæssige ressourcer, som findes i egnsudviklingsområderne, til anvendelse.

Egnudviklingsloven er således ikke mindst et tilbud til industrien og andre erhverv med vækstmuligheder til at overveje at gå ind i en nylokalisering.

De positive muligheder, der ligger heri, forekommer det mig at man fra erhvervslivets side ikke i tilstrækkelig grad har været opmærksom på, og det på trods af, at erfaringerne fra de vanskeligheder, man i perioder har oplevet i områder med en stærk koncentration af befolkning og erhverv, nok kunne tilskynde til dispositioner, som på længere sigt kan føre til en mere jævnt fordelt beskæftigelse og erhvervsmæssig aktivitet.

Efter min opfattelse må den omstændighed, at industrien og visse andre byerhverv har været ensidigt geografisk orienteret, bære en ikke ringe del af ansvaret for industriens vanskeligheder, når de placerer sig og udbygger dér, hvor erfaringerne siger os at presset på ressourcerne er størst. Det er min bestemte opfattelse, at industrien i højere grad end hidtil ved at udnytte de finansielle muligheder, egnsudviklingsloven byder på, kan forbedre sin konkurrenceposition. At man herigennem kan opnå samfundsmæssige fordele, økonomisk, socialt og beskæftigelsesmæssigt, tæller for regeringen meget stærkt.

I denne forbindelse kan de perspektiver, der ridses op i den nylig udsendte egnsplan-skitse for Københavnsområdet, give stof til eftertanke.

Denne udviklingsproblematik — den geografisk ret skæve fordeling af befolkning og erhverv — er ikke noget for Danmark særegent. Den kendes i alle de lande, vi plejer at sammenligne os med. I England og Frankrig har man set sig nødsaget til at gennemføre en meget restriktiv politik over for udvidelse og oprettelse af nye virksomheder i visse områder, og Norge og Sverige har indført bestemmelse om, at virksomheder, som

[Handelsministeren.]

vil etablere sig eller udvide i visse områder af landet, forinden dette sker, må konsultere det offentlige med henblik på at finde frem til andre placeringmuligheder, forinden projektet iværksættes. Det er ikke nogen hemmelighed, at spørgsmålet om indførelse af en sådan regulering også har været bragt frem herhjemme og direkte over for mig, men jeg har ment, at det var rigtigst indtil videre at afstå fra gennemførelsen heraf.

For det første nærer jeg en vis optimisme med hensyn til, at erhvervslivet selv nødsages til at ændre den nuværende lokaliseringsstendens, og at det vil kunne støttes væsentligt heri gennem egnsudviklingsloven og de nye bistandsformer, som forslaget hjemler.

For det andet tror jeg, man skal være noget forsigtig med at drage alt for stærke paralleller fra lande som Frankrig og England, hvor navnlig problemerne i Paris- og Londonregionen er helt specielle.

Disse lande har endvidere helt andre muligheder for at anvise alternative lokaliseringsmuligheder til bysamfund af betydelig størrelse, end tilfældet er for de nordiske lande.

Jeg tror derfor, det vil være hensigtsmæssigt at afvente virkningen af og erfaringerne fra den lokaliseringskonsultation, som er indført i vore nabolande, inden vi herhjemme betræder den samme vej, men jeg vil gerne tilføje, at denne sag ikke hermed fra min side er lagt på hylden, og at jeg, hvis udviklingen ikke forløber tilfredsstillende og erfaringerne fra Norge og Sverige måtte tilsige det, vil være indstillet på at tage spørgsmålet op igen.

Til det, jeg allerede har anført, vil jeg gerne føje, at en direkte påvirkning af erhvervslivets investeringer i geografisk henseende ikke kan stå isoleret, men må ses og vurderes i forbindelse med en planlægning landsmæssigt og regionalt, også af de offentlige investeringer, således at man kan sikre det fornødne samspil.

En sådan styring kan ikke foretages alene over egnsudviklingsloven. Dette er baggrunden for den ændring, der er foreslået i formuleringen af lovens § 5, stk. 2.

Det er vigtigt, at industrien kan have tillid til, at de følgeinvesteringer fra offentlig

side, som skal til for at støtte den erhvervs-mæssige udbygning, kommer til eksistens på bestemte steder og til bestemte tidspunkter, således at industrien kan planlægge sine dispositioner herefter.

Endelig vil jeg advare imod, hvad jeg vil kalde overdrevne og urealistiske forestillinger om udviklingsmulighederne. Den årlige tilkomst af nye virksomheder og udvidelse af bestående sætter i sig selv grænser for de egnsudviklingsmæssige resultater, der på kortere sigt kan opnås. Et forhold, der for øjeblikket yderligere forstærkes af den manglende afklaring omkring vor tilslutning til EF, en mangel, som må medføre tilbageholdenhed hos mange virksomheder med hensyn til investeringsbeslutninger. Hvis man ikke erkender denne begrænsning, er der al udsigt til, at det offentlige — herunder ikke mindst lokale myndigheder — på en række områder disponerer forkert og ikke opnår den effekt af de egnsudviklingsmæssige bestræbelser, som man tilsigter.

Når det egnsudviklingsmæssige potentielle er begrænset, er det vigtigt, at man bestræber sig på at udnytte det fuldt ud. Jeg finder det derfor påkrævet, at man ofrer flere midler end hidtil på at markedsføre egnsudviklingstanken og for den sags skyld også egnsudviklingsloven gennem en øget oplysningsvirksomhed, propaganda, reklame og akkvisition.

Med henblik herpå har direktoratet for egnsudvikling iværksat udarbejdelsen af en informativ brochure, som kan være til hjælp ikke alene for den enkelte virksomheds leder, men også for de lokale egnsudviklingsudvalg.

Derimod finder jeg det betænkeligt for direktoratets og egnsudviklingsrådets vedkommende at pålægge disse egentlige akkvisitive opgaver, da rådet og direktoratet bør kunne foretage en fri vurdering af ansøgninger om bistand, og mulighederne herfor begrænses let i tilfælde, hvor de tillige optræder akkvisitivt. Endvidere kan rådet og direktoratet komme ind i vanskelige situationer med hensyn til udpegning af lokaliteter, hvortil der er knyttet stærke lokale konkurrencemomenter.

Jeg mener derfor, at den egentlige markedsføring og akkvisition bør overlades til de regionale egnsudviklingsudvalg, og jeg er

[Handelsministeren.]

indstillet på, at tilskuddene til disse forhøjes med henblik på udførelsen af sådanne opgaver.

Betragter man udnyttelsen af de i egnsudviklingsloven hidtil indeholdte økonomiske bistandsformer, falder det i øjnene, at den årlige garantiramme i gennemsnit kun er udnyttet i beskedent omfang med ca. 1/3. Selv om denne ordning for de særlige egnsudviklingsområders vedkommende er blevet forbedret ved, at der i 1969 blev skabt hjemmel til sammen med garantien at yde investeringstilskud, må man nok erkende, at denne bistandsform kun har begrænset interesse for erhvervslivet. Fordelene ved den ligger udelukkende i, at man opnår en højere grad af fremmedfinansiering med noget længere løbetid, end det uden garanti ville være muligt at opnå på det private kapitalmarked. Svagheden ved ordningen er, at det på trods af, at staten gennem garantien påtager sig risikoen for lånet, ikke har været muligt at opnå lån til en rente under markedsrenten, hvad netop risikofritagelsen for långiver burde have bevirket. Ordningen har således mere været i favør af långiverne end af virksomhederne. Hertil kommer, at disse lån i langt de fleste tilfælde kun har kunnet opnås med betydelige kurstab, hvilket heller ikke kan være i erhvervslivets interesse og ej heller i statens i de tilfælde, hvor man efter kort tids forløb har måttet skride til indfrielse, fordi lånene har været misligholdt.

Der er således flere grunde, der taler for at forlade garantierne til fordel for direkte statslån. Man opnår yderligere herved administrativ besparelse og en hurtigere og enklere dokumentekspedition. For yderligere at gøre lånene attraktive og fordelagtigere for låntagerne er det tanken, som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at yde disse lån til en rente, som ligger noget under markedsrenten. Det er min opfattelse, at denne ordning, som i de særlige egnsudviklingsområder kan kombineres med ydelsen af investeringstilskud, vil medvirke til, at virksomheder i højere grad end hidtil vil overveje en nyplacering.

Som det fremgår af lovforslaget, agtes bestemmelserne om ydelser af lån til kommuner til opførelsen af erhvervsbygninger

— det, vi kalder industrihuslåneordningen — opretholdt.

Det kan diskuteres, om det er nødvendigt, og også om det er hensigtsmæssigt, at arbejde med 2 bistandsformer, som begge består i ydelsen af lån. Økonomisk må en finansiering med statslån og fuldt investeringstilskud vurderes noget gunstigere end en finansiering med industrihuslån. Den sidste finansieringsform har dog som særlig fordel, at staten sammen med kommunen lånefinansierer bygninger og jord, 100 pct., og at brugeren kan indgå et lejemål på et begrænset åremål, hvorved hans risiko ved det pågældende arrangement begrænses.

Med det modstykke, der nu søges tilvejebragt ved overgangen fra garanti til lån, er det vel et spørgsmål, om industrihuslånene fremover vil få den samme fremtrædende stilling, som de hidtil har haft. Det vil nok blive muligt efterhånden i administrationen af loven at lægge hovedvægten på en finansiering ved lån i medfør af forslagets § 6. Herigennem vil det også være muligt at forenkle administrationsgangen.

Jeg vil også gerne knytte nogle bemærkninger til lovforslagets bestemmelser om ydelse af flyttetilskud til virksomheder samt tilskud til dækning af flytteomkostninger for nøglemedarbejdere samt ydelse af lån ved anskaffelse af boliger til disse.

Det forekommer mig helt naturligt, når man i øvrigt yder støtte til nyanskaffelser, også at dække en virksomheds flytteudgifter af materiel, som allerede er anskaffet. Det er både for det offentlige og for virksomheden en billigere ordning end finansiering af nyanskaffelser.

Forslaget om ydelse af tilskud til flytteudgifter og lån til boliganskaffelse bygger på den iagttagelse, flere virksomheder har gjort med hensyn til den særdeles store betydning, det har for disse, at medarbejdere, som er kendt med virksomhedens administration, salgsapparat og produktion, kan følge med virksomheden, når den flytter ud, og navnlig når den placerer sig i et område, hvor det kan være svært at rekruttere medarbejdere, som er i besiddelse af specielle kvalifikationer. I mange tilfælde har virksomhederne selv måttet afholde disse udgifter, hvilket har været ensbetydende med, at deres likviditet i begyndelsesperioden har

[Handelsministeren.]

været udsat for en svækkelse, og i de tilfælde, hvor virksomheden ikke har været i stand til at afholde disse udgifter, at den har haft betydelige indkøringsvanskeligheder.

De beløb, der her kan blive tale om at udrede af statskassen, vil blive af begrænset størrelsesorden. Det er min agt at forhandle principperne for administrationen heraf med arbejdsministeren og boligministeren.

Som en nydannelse er der i loven indføjet en hjemmel til at yde tilskud eller lån til finansiering af grundlagsinvesteringer. Hjemmelen dækker dog kun sådanne specielle tilfælde, hvor investeringen står i forbindelse med en helt konkret erhvervs-mæssig aktivitet, som er af væsentlig betydning for et områdes erhvervsudvikling.

For at understrege hjemmelens begrænsede sigte er beløbsrammen — 5 mill. kr. — optaget i selve loven. Jeg har fundet det rigtigt at anvende denne fremgangsmåde for ikke at fremkalde uberettigede forventninger hos lokale myndigheder om mulighederne for egnsudviklingsbistand til grundlagsinvesteringer, som normalt finansieres af kommunale instanser.

Til selve administrationen af egnsudviklingsloven, de principper, efter hvilke den er foregået og efter min opfattelse bør foregå, vil jeg gerne knytte et par enkelte bemærkninger.

Siden loven blev gennemført i 1958, er der givet tilsagn om finansieringsbistand i godt 500 tilfælde. Denne bistand fordeler sig med ca. 480 mio kr. til garantier, ca. 144 mio kr. til industrihuslån og ca. 50 mio kr. til tilskud. Det er mit indtryk, at de mange virksomheder, der i årenes løb har fået støtte, stort set klarer sig godt, og flere af dem har endda udviklet sig særdeles godt. Ved administrationen af egnsudviklingslovens midler har der været lagt vægt på kun at finansiere virksomheder, som i henseende til økonomisk struktur, produktionsområde og produktionsteknik samt i valg af beliggenhed ud fra almindelige forretningsmæssige synspunkter fremtræder som fornuftige foretagender, som er i stand til at forrente og afskrive de i virksomheden foretagne investeringer.

Alligevel har det ikke kunnet undgås, at

der i tidens løb er opstået tab, hvoraf enkelte eller måske endda kun et enkelt har været særlig stort. I betragtning af statens samlede engagement og bistandens placering yderst i prioritetsrækken synes det mig ikke overraskende, at tab har kunnet opstå, og jeg vil gerne tilføje, at selv med kravet om, at de enkelte projekter for at opnå bistand skal fremtræde som forretningsmæssigt velmotiverede for egnsudviklingsrådet, er det uundgåeligt, at der også i fremtiden vil opstå tab.

Det er jo meningen, at der i rimeligt omfang skal løbes en risiko. Det sker også for andre, som formidler kapital til erhvervene, at der lides tab, men der er vel nok en tendens til særlig at hæfte sig ved de tilfælde, hvor det går galt, når det offentlige er involveret. Jeg mener, at den linje, der er administreret efter, har været rimelig og acceptabel. Jeg må også nære betænkelighed ved — for ikke at sige afvise — at man fra egnsudviklingsrådets side skulle anlægge en mindre nøgtern vurdering af de enkelte projekter, end man hidtil har administreret efter. Skal der løbes en risiko, bør det være en kalkuleret risiko, men jeg er enig med rådet i, at man ikke bør opsøge tabene.

Jeg skal ikke yderligere kommentere lovforslaget, men tillade mig at henvise til dette og bemærkningerne hertil samt udtale håbet om, at forslaget må få en velvillig behandling i tinget.

Første næstformand (Grete Hækkerup):
Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 17. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Forkyndelser m. v.).

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om tjenestemænd m. fl. i folkeskolen på Færøerne.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om salg af frugt og gartneriprodukter ved frivillig offentlig auktion.

[Første næstformand.]

- 4) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om handel med frø, såsæd, læggekartofler og planter.
- 5) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om sortering af råtræ, der forhandles under visse betegnelser.
- 6) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om ændring af lov om handel med foderstoffer. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).
- 7) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om ændring af lov om slagtning, forhandling, udførsel og indførsel af fjerkræ m. v. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).
- 8) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om ændring af lov om slagtning, forhandling, udførsel og indførsel af kaniner. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).
- 9) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om ændring af lov om handel med smør og fremmede landbrugsprodukter. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).
- 10) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om ændring af lov om tilvirkning og forhandling m. m. af ost, (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).
- 11) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om ændring af lov om forhandling, udførsel og indførsel af æg og ægprodukter m. m. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).

Mødet hævet kl. 15.33.

58. møde.

Torsdag den 17. februar kl. 13.

Første næstformand (*Grete Hækkerup*):

I skrivelse af gårs dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om revision af lov om embedslægevæsenets ordning, forslag til lov om fremgangsmåden ved ændring af landets inddeling i kommuner og amtskommuner,

forslag til lov om ændring af lov om bekæmpelse af kønssygdomme. (Udskydelse af revision),

forslag til lov om ændring af lov for Færøerne om bekæmpelse af kønssygdomme. (Udskydelse af revision) og

forslag til lov om skolelægeordning.

I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til toldlov.

I skrivelse af dags dato meddeler landbrugsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift for ekspedition af udstykningsager.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Indenrigsministeren (*Egon Jensen*): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om revision af lov om embedslægevæsenets ordning.*

I 1966 blev revisionen af embedslægeloven af 1914 på ny udskudt indtil 1971-72. Man forventede betænkning fra den i 1964 nedsatte hygiejnekommision, der bl. a. skulle stille forslag til ændring af embedslægevæsenets forhold. Hygiejnekommisionen afgav betænkning i november 1970, og betænkningen blev herefter forelagt for det i 1969 nedsatte midlertidige forureningsråd, der både skulle kortlægge de forurenings-